

Мікалай ЧАРГІНЕЦ: «ГРАМАДЗЯНСКАЯ СУПОЛЬНАСЦЬ – ГЭТА ЦЫВІЛІЗАВАНЫ ДЫЯЛОГ»

Існуюць пэўныя тэрміны і паняцці, да якіх настолькі прывычаліся, што яны здаюцца нечым само сабой зразумелым. Адно з іх – «грамадзянская супольнасць». У Беларусі яе чамусьці звычайна атаясамліваюць з так званай апазіцыяй, з тымі, хто франдзіруе з уладай. Наш субяседнік – вядомы беларускі пісьменнік і грамадскі дзеяч Мікалай ЧАРГІНЕЦ – таксама частка грамадзянскай супольнасці, аднак ён не збіраецца проціпастаўляць сябе беларускай дзяржаве. Увогуле, калі сустракаешся з такім дасведчаным і па-сапраўднаму мудрым чалавекам, тэм для размовы з'яўляецца шмат.

– **М**ікалай Іванавіч, давайце пачнём з самага простага пытання. А ці існуе ўвогуле ў Беларусі грамадзянская супольнасць? І што гэта такое?

– Несумненна, існуе. Толькі, на жаль, робяцца спробы з падачы нашай апазіцыі запісаць у грамадзянскую супольнасць выключна яе прадстаўнікоў. На самай справе гэта далёка не так. Хай гэта не будзе выглядаць няспіпла, але прывяду свой прыклад. Я з'яўляюся членам саюзаў пісьменнікаў, журналістаў, кінематаграфістаў. Менавіта ў гэтых арганізацыях сканцэнтраваны творчыя сілы краіны. Хіба гэта не грамадзянская супольнасць? Ёсць і іншыя складнікі: недзяржаўныя, грамадскія арганізацыі, у якія ўваходзяць сотні тысяч нашых суграмадзян. Прычым гэта не нейкія пасіўныя структуры. Яны займаюць вельмі актыўную грамадскую пазіцыю. Вось адна з апошніх ініцыятыў: Беларуская праваслаўная царква прапанавала стварыць Грамадскі савет на маральнасці. Ён цікавы тым, што туды будуць уваходзіць прадстаўнікі розных слаёў насельніцтва: інтэлігенцыі, працоўных, а таксама носбіты асноўных канфесій, прадстаўленых у Беларусі. Задачы, што ставяць перад Саветам, поўнаасцю адпавядаюць крытэрыям грамадзянскай супольнасці. Гэта і пытанні маралі, выхавання, абароны інтарэсаў грамадзян, ажыццяўленне маніторынгу сродкаў масавай інфармацыі. Не трэба хаваць, што нашы людзі занепакоены некаторымі перадачамі, сюжэтамі, асабліва на тэлебачанні,

якія пад мудрагелістымі вокладкамі, назвамі падсоўваюць маладому пакаленню прадукцыю адкрыта пахабнага, амаральнага зместу. Вядома, грамадзянская супольнасць павінна выказаць свае адносіны, меркаванні на гэты конт. Стварэнне Савета, ініцыяванае мітрапалітам Філарэтам на сустрэчы з кіраўніком дзяржавы, сустрэла падтрымку насельніцтва. Нават тых, хто адносіць сябе да апазіцыі. Разумеецца, атрымалася так, што гэты Савет стаў прыкладам кансалідацыі грамадства. – **На той жа сустрэчы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь з Сінодам Беларускай праваслаўнай царквы, пры якую Вы гаварылі, мітрапаліт Філарэт прызнаў, што Інтэрнэт – гэта дзверы, якія расчынены ў свет, але там ёсць шмат і амаральнай, разбэшчальнай інфармацыі. Уладыка заклікаў да рэгулявання зместу глабальнай сеткі на заканадаўчым узроўні. Ці будзе Савет разглядаць гэтую прапанову?**

– Мітрапаліта Філарэта падтрымалі многія прадстаўнікі грамадскасці, усе канфесіі, нават у Еўропе. Я асабіста таксама падтрымліваю гэту прапанову. Тут ні пра якую цензуру гаворка не ідзе. Мы прапановуем маніторынг інтэрнэт-прадукцыі і выпрацоўку парад, рэкамендацый для тых, хто ажыццяўляе выпуск сайтаў у гэтай глабальнай сетцы. Гэта вельмі надзённая справа, і яе трэба рабіць цяпер, каб потым не было занадта позна. Давайце шчыра скажам: страшна зайсці ў Інтэрнэт. Ён перапоўнены рознымі непрыстойнымі прапановамі. А як

жа дзеці? Яны карыстаюцца гэтай Сеткай яшчэ да таго, як ідуць у школу. Калі мы перапынім паток непрыстойнасці ў Сетцы, то тут не будзе ніякага парушэння правоў чалавека ці свабоды слова. Гаворка ідзе толькі пра абарону грамадства. Ні граша не варта тое грамадства, якое не здольна сябе абараніць. Грамадскі савет па маральнасці павінен узяць на сябе функцыі не забароннага характару, а вывучэння сітуацыі і ўнясення экспертных прапаноў у адпаведныя органы. Тым больш, што склад Савета адпавядае гэтым мэтам.

– **Дарэчы, наколькі вялікі будзе Грамадскі савет па маральнасці? На якой аснове плануецца ажыццяўляць работу гэтай грамадскай структуры?**

– У сам Савет будуць уваходзіць дзесьці 60 чалавек. Гэта няшмат. Склад яшчэ абмяркоўваецца. Там не толькі святары, але і вучоныя, і настаўнікі, і псіхолагі, і людзі творчай працы. Прадугледжана таксама стварэнне Папячыцельскага савета. Бо Савет – гэта грамадская арганізацыя, а яму патрэбны пэўныя сродкі: папера, памяшканне для сходаў і інш. Мы разлічваем, што забеспячэнне Савета возьмуць на сябе якраз папячыцелі.

– **Так, уваходзіць у Савет – вялікі гонар, але і вялікая адказнасць. Мабыць, сфарміраваць склад такой арганізацыі вельмі цяжка, бо там павінны быць людзі з бездакорнай рэпутацыяй. Тут сапраўды кадры вырашаюць усё. Падзяліцеся, калі ласка, крытэрыямі адбору членаў Савета.**

– Патрабаванні тут простыя. Каб чалавек быў дастойны, паважаны, ва ўсіх сэнсах пісьменны, які можа адрозніць дабро ад зла. Увогуле фарміраванне складу Савета – гэта рабочы працэс. Я не думаю, што адбудзецца нешта страшнае, калі некага выключачь з Савета ці будуць уводзіцца новыя члены. Гэта жыццё. Хутка мы збяромся на першае пасяджэнне, дзе абмяркуем праект Статута. Ён, дарэчы, ужо гатовы. Усім членам Савета мы дадзім гэты праект на рукі, папросім паглядзець яго ўважліва яшчэ раз. А ўжо на наступным пасяджэнні правядзём абмеркаван-

не гэтага дакумента, які закладзе асновы работы Савета. Верагодна, там жа зацвердзім і Статут. Адначасова мы вызначым кірункі, па якіх трэба працаваць. Відавочна, трэба стварыць рабочыя групы па гэтых кірунках. Вось такая першапачатковая, марудная, але вельмі патрэбная праца, калі мы хочам, каб Савет стаў сапраўды эфектыўнай структурай.

– **Вы з’яўляецеся ўдзельнікам яшчэ адной структуры, якая выклікае вялікую цікавасць як у нашай краіне, так і за мяжой. Я маю на ўвазе Грамадска-кансультатыўны савет пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Ён створаны адносна нядаўна, але ўжо адбылося некалькі яго пасяджэнняў і, напэўна, можна падвесці першыя вынікі. Як Вы ацэньваеце работу гэтага савета?**

– Калі гаварыць пра Грамадска-кансультатыўны савет пры Адміністрацыі Прэзідэнта, то там на першы план выходзяць людзі, якія займаюцца палітыкай, эканомікай, але і яны прадстаўляюць інтарэсы розных слаёў насельніцтва. У гэтага савета канкрэтныя мэты: аб’яднаць намаганні вядомых у нашай краіне дзеячаў, якія займаюцца пытаннямі знешняй або ўнутранай палітыкі, тых, хто хоча ўнесці сваю лепту ў развіццё айчынай эканомікі. Гэта і вучоныя, і практыкі. Стварэнне гэтага савета яшчэ раз пацвердзіла правільнасць падтрымкі дзяржавай ініцыятыў грамадзянскай супольнасці. Туды прыйшлі людзі са сваім пунктам гледжання, меркаваннямі. Усе гэтыя людзі аўтарытэтныя, часам яны маюць уплыў толькі ў сваёй суполцы, але адлюстроўваюць розныя думкі, што існуюць у грамадстве. У ГКС ім даюць магчымасць данесці гэтыя думкі, абмеркаваць іх, выслухаць сваіх калег. І робіцца гэта на вельмі высокім узроўні, бо, як вядома, узначальвае савет кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Уладзімір Макей. Пасяджэнні праходзяць у самай добразычлівай атмасферы. Так, выказваюцца думкі, з якімі часта пагаджаюцца не ўсе члены савета, але гэта натуральна – ідзе дыялог. У нас яшчэ не было выпадку, каб не знайшлося жадаючых выступіць па той ці іншай тэме. Вось дзе выяўляецца сапраўдны дыялог дзяржавы і грамадства. Хіба гэта не самыя ярскія прыклады існавання ў Беларусі развітой

Першае пасяджэнне Грамадскага савета па маральнасці, Мінск, 8 ліпеня 2009 года

грамадзянскай супольнасці? Мы адразу дамовіліся, што для нас няма закрытых, забароненых тэм. Але адбіраюцца для абмеркавання найбольш важныя з іх. Апошні раз мы абмяркоўвалі стан пенітэнцыярнай сістэмы. Само пасяджэнне адбылася ў турме ў Жодзіне. Мы не проста абстрактна абмяркоўвалі нейкія рэформы ці, наадварот, іх непатрэбнасць, але на свае вочы пабачылі ўмовы знаходжання зняволеных, размаўлялі з імі. І толькі пасля гэтага адбыўся абмен думкамі. Цікава, што калі раней асобныя члены савета выказваліся па пэўных праблемах, у тым ліку і пенітэнцыярнай сістэме, вельмі жорстка, пасля сумеснай працы пачалі мяняць тон. Усё ж такі цывілізаваны дыялог прыводзіць да ўзаемаразумення і згладжвае вострыя вуглы.

– **Дарэчы, а як прымаюцца рашэнні пад час пасяджэнняў: вы галасуеце ці дамаўляецеся шляхам кансэнсусу?**

– Па-рознаму. Бывае ўмаўчаннем, кансэнсусам. Бывае метадам апытання. Выпрацоўваецца агульны пратакол. Не магу не адзначыць пазітыўны момант, які ў станоўчым сэнсе ўразіў усіх. На першым пасяджэнні выказваліся розныя погляды на тое, як павінен працаваць савет. Калі мы атрымалі выніковае палажэнне аб працы савета, усе пажаданні былі прапісаны ў гэтым дакуменце, што сведчыць аб высокім узроўні арганізацыйнай працы, у прыватнасці сакратара савета Уладзіміра Шпакоўскага. Гэта ж датычыцца і падагульняючых пратаколаў. Адзінае, чаго б я хацеў у сэнсе паліпшэння работы савета, каб асобныя яго члены ў каментарыях для прэсы ўсё ж прытрымліваліся тых пазіцый, якія мы выпрацавалі. Часам гэта адбываецца наадварот. Сваю пазіцыю, думку выдаюць за агульнапрынятую. У далейшым можна абмеркаваць пытанне частаты пасяджэнняў. Магчыма, ёсць сэнс праводзіць іх часцей.

– **Вы закранулі тэму пенітэнцыярнай сістэмы. Яна цесна звязана з вельмі актуальным цяпер для беларускага грамадства пытаннем захавання ці адмены смяротнай кары. Магчыма, на апошнім пасяджэнні Грамадска-кансультатыўнага савета вы абмяркоўвалі і гэту злабадзёную праблему?**

– Так, сапраўды. Дарэчы, гаворка ішла па больш шырокім коле пытанняў: што можна паправіць у сістэме ўтрымання і выпраўлення асуджаных. Напрыклад, ёсць такая практыка: калі чалавек, які знаходзіцца ў месцах пазбаўлення волі, з'яўляецца злосным парушальнікам, то да яго ўжываюцца розныя меры ўздзеяння дысцыплінарнага характару, абмежаванняў. Гэта зразумела. Але сярод іх ёсць і такія формы, як абмежаванне харчавання, змяншэнне рацыёну. Мы прыйшлі да высновы, што гэтага рабіць нельга нават за нейкія парушэнні. Дастаткова таго, што парушальнік будзе знаходзіцца ў больш неспрыяльных умовах, чым астатнія зняволеныя. Можна зрабіць яшчэ некаторыя захады ў мадэрнізацыі нашай пенітэнцыярнай сістэмы. Але пытанне пра смяротную кару больш складанае. Атрымалася вельмі цікавая, змястоўная дыскусія. У рэшце рэшт пасля доўгага абмеркавання разабраліся. Што мы можам зрабіць? На жаль, адмяніць поўнасцю смяротную кару для сучаснай Беларусі не падыходзіць – народ не ўспрымае гэтага. На рэферэндуме 1996 года нашы грамадзяне ясна выказаліся па гэтым пытанні. Пераважная большасць галасоў была аддадзена за захаванне выключнай меры пакарання. І гэтае рашэнне, у адпаведнасці з нашай Канстытуцыяй, можна адмяніць толькі на рэферэндуме. Мы ў мінулым годзе надрукавалі артыкул пана Андрэа Рыгоні, спецыяльнага дакладчыка ПАСЕ па Беларусі. Італьянскі палітык разважаў менавіта на тэму адмены смяротнай кары. Водзкі на гэты артыкул паказалі, што насельніцтва настроена вельмі скептычна адносна гэтай праблемы. Дарэчы, такую ж тэндэнцыю пацвярджаюць і сацыялагічныя апытанні. Грамадская думка – гэта значны, важкі аргумент супраць адмены смяротнай кары. Аднак тэма абмяркоўваецца ў грамадстве. Прадстаўнікі розных галін улады – і судовай, і выканаўчай, і заканадаўчай – шукаюць шляхі пэўнага кампрамісу. Так, пры ўнясенні змяненняў і дапаўненняў у Крымінальны кодэкс зменшана ў некалькі разоў колькасць артыкулаў, па якіх прадугледжана смяротная кара. Гэту меру пакінулі толькі за самыя цяжкія злачынствы: забойствы, гвалтаванне дзяцей і да т.п. Наступным крокам можна назваць часовы мараторый на выкананне смяротнай кары. Выкананне

ЧАРГІНЕЦ Мікалай Іванавіч.

Нарадзіўся ў 1937 годзе ў Мінску. У 1967 годзе скончыў БДУ. З 1964 года ў органах унутраных спраў, у 1981–1984 гадах – начальнік Упраўлення крымінальнага вышуку МУС Беларусі, у 1984–1987 гадах выконваў інтэрнацыянальныя абавязкі ў Афганістане, з 1987 года – начальнік Беларускага ўпраўлення ўнутраных спраў па транспарце МУС Беларусі. З 1993 года – старшыня Камітэта па сацыяльнай абароне ваенна-служачых, ветэранаў вайны і памяці загінуўшых пры Саўеце Міністраў Беларусі, у 1997–2008 гадах – старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы, у 1998–2008 гадах – старшыня Парламенцкага Сходу Саюза Беларусі і Расіі па знешняй палітыцы. З 2002 года – старшыня Беллітфонду. З 2005 года – старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі. Генерал-лейтэнант унутранай службы (1993). Кандыдат юрыдычных навук (1977). Прафесар (2000). Заслужаны работнік МУС СССР (1977). Узнагароджаны ордэнамі і медалямі Рэспублікі Беларусь, СССР, Афганістана, Польшчы, Югаславіі. Аўтар больш як 50 навуковых прац, 40 літаратурных твораў.

Сустаршыня няўрадавага савета «Беларусь – Еўрасаюз» (Бельгія) Сяргей Мусіенка ўручае памятны знак «EU&BY» спецыяльнаму дакладчыку па Беларусі Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы Андрэа Рыгоні (справа)

прыговору адбываецца толькі пасля доўгага абмеркавання. Увогуле, колькасць смяротных прыговораў значна скарацілася. Усё гэта мы растлумачылі нашым еўрапейскім партнёрам. Але на гэтым беларускі бок не спыніўся. Трэба працягваць растлумачальную работу з людзьмі, грамадствам. Хоць адзначу, што ў свеце застаецца даволі многа краін, у тым ліку такіх вялікіх, як Кітай,

ЗША, у якіх смяротная кара ўжываецца.

– **Аднак большасць дзяржаў адмовілася ад гэтай меры пакарання.**

– Каб поўнасю адмяніць яе, нам трэба атрымаць згоду народа. Таму растлумачальная работа павінна быць разнастайнай: семінары, круглыя сталы, дыскусіі ў прэсе, тэлеперадачы. Мы павінны зрабіць так, каб людзі атрымалі ўсю палітру інфармацыі. Ёсць і такая думка, што ў якасці часовай, пераходнай меры з усіх артыкулаў трэба выкрасліць смяротную кару і не праводзіць рэферэндум. Я не магу пагадзіцца з гэтым, бо гэта нейкая казуістыка. Народ выказаўся на рэферэндуме, і калі ёсць жаданне нешта змяніць, то зноў трэба запытацца ў народа. Скажу шчыра: калі цяпер правесці такое галасаванне, то большасць нашых грамадзян не падтрымае адмену смяротнай кары. Таму трэба працаваць. Дарэчы, пад час нашых перамоў з еўрапейскімі партнёрамі большасць іх з разуменнем ставіцца да нашай пазіцыі па гэтым складаным пытанні. Відавочна, што час аднабаковых ультыматумаў, увогуле гаворкі ў стылі «выканайце абавязкова ўсе ўмовы і адразу» прайшоў. Заходнія палітыкі, грамадскія дзеячы, парламентарыі навучыліся нарэшце нас чуць. Гэта вельмі станоўчы прагрэс у нашых адносінах. Раней мы сутыкаліся ў асноўным з палітыкай дыктату. Я ўспамінаю гэтыя так званыя перамовы, калі нашы партнёры літаральна працавалі ў рэжыме аўтамата: выстрэльвалі свае ангажаваныя патрабаванні і не жадалі чуць нашу пазіцыю. Пры гэтым у кулуарах давалі зразумець, што часам самі не падзяляюць афіцыйную пазіцыю сваёй дэлегацыі, але выконваюць палітычны заказ. Некаторыя нават чырванелі, калі зачытвалі спіс надуманых і далёкіх ад рэчаіснасці патрабаванняў да Беларусі.

– **Дык можа настаў час сказаць, чый заказ яны выконвалі?**

– Скажу так. У размовах некаторыя з еўрапейскіх дэпутатаў паказвалі наверх ці за акіян. І было відавочна, што на той час такой антыбеларускай была пазіцыя палітычнага кіраўніцтва Еўрапейскага саюза і ЗША. Цяпер гэтыя падыходы пачалі мяняцца. Кардынальна палепшылася нават атмасфера дыялога. Гэта дае магчымасць пашырыць кола пытанняў, якія мы абмяркоўваем. Напрыклад, мадэрнізацыі айчыннага заканадаўства. Беларусь не супраць улічваць замежны вопыт, весці дыялог у гэтай галіне, але ў спакойнай, паважлівай манеры. Вось адразу назаву кірункі магчымай міжнароднай кааперацыі ў галіне права. Адна з самых папулярных цяпер тэм – барацьба з тэрарызмам. Уявіце сабе, калі б усе краіны дамовіліся аб аднолькавых адносінах да тых асоб, што, напрыклад, уганяюць самалёт. Проста ўвялі б адзін і той жа артыкул у свой Крымінальны кодэкс. Тады адразу знікае сэнс угону самалёта. Куды б ні паляцелі злачынцы – усюды іх чакае адна і тая ж адказнасць. Такую практыку можна пашырыць і на праявы педафіліі, гандлю людзьмі, наркотыкамі, зброяй, пірацтва і г.д. Інакш кажучы, уніфікаваць крымінальнае заканадаўства па найбольш сацыяльна небяспечных злачынствах інтэрнацыянальнага характару. Я з трыбуны Генеральнай асамблеі ААН прапаноўваў і наступнае. Зараз шмат гаворыцца аб небяспецы, пагрозе забруджвання наваколя і, як вынік, змянення клімату ў свеце. Аднак забываюцца пра сапраўдную міну, што закладзена пад будучыя пакаленні. Прычым гэта не ў пераносным, а ў літаральным сэнсе. У зямных нетрах, у сусветным акіяне схавана неверагодная колькасць ядзерных і хімічных матэрыялаў. Што тут можна зрабіць? Трэба заклікаць усе краіны раскрыць гэтыя сакрэты, паказаць свае ядзерныя таямніцы. Стварыць такую планетарную карту забруджвання. Аднак проста так з гэтым ніхто не пагодзіцца, бо краіны, якія рабілі такое, іх урады павінны несці адказнасць. Таму трэба прапанаваць наступны крок: абвясціць амністыю за гэтыя былыя захаванні. Бо тут важна не пакараць, а прадухіліць небяспеку для будучыні чалавецтва. Вось такія праблемы стаяць перад намі, якія можа вырашыць міжнародная кааперацыя ў

галіне права. Хоць, канечне, пэўныя цяжкасці на гэтым шляху існуюць. Той жа тэарызм. У нас да гэтага часу не выпрацавана міжнароднае, агульна прызнанае азначэнне тэарызму. – **Вы ўзнялі вельмі важныя міжнародныя праблемы планетарнага маштабу. Але і ў нашым заканадаўстве, верагодна, існуюць нейкія недарэчнасці, якія трэба паправіць. Магчыма, гэта таксама тэма для абмеркавання ў Грамадска-кансультацыйным саўеце?**

– Калі будзе такая магчымасць, я хацеў бы абмеркаваць на Грамадска-кансультацыйным саўеце праблему правапарушэнняў бытавога характару. Ёсць сем'і, дзе запоем п'е бацька, больш рэдка – маці. Яны прапіваюць усе грошы. Даходзіць да таго, што выносяць дзіцячыя рэчы і прапіваюць. Увесь час у гэтай сям'і (калі яе так можна назваць) ідуць скандалы, бойкі. Жонка не вытрымлівае і выклікае міліцыю. Тая забірае на суткі мужа-парушальніка. Потым ён вяртаецца ў тую ж сям'ю і аддае жонцы квітанцыю на штраф, каб тая пайшла і заплаціла фактычна за ўласнае гора, бяду. Хіба гэта справядліва? На самай справе мы штрафуюем не парушальніка, а яго сям'ю, тых жа дзяцей, чые рэчы ён прапівае! Не трэба саромецца і сказаць, што ёсць эфектыўныя меры барацьбы з такімі парушальнікамі. Так, штрафваць, але прымушаць адпрацоўваць суму штрафу ў вольны ад асноўнай працы час. Тут ёсць не толькі прававы, сацыяльны, але і выхаваўчы, ідэалагічны сэнс. Я раней па сваёй службе сутыкаўся з такімі людзьмі. Чаго больш за ўсё баіцца парушальнік грамадскага парадку, п'яніца? Больш за ўсё – увагі грамадскасці, галаснасці іх паводзін і адказнасці за іх. Таму трэба актыўна выкарыстоўваць такія формы, хай яны камусьці і здаюцца састарэлымі, як таварыскія суды, папраўчыя работы ў публічных месцах.

Яшчэ адна праблема – неразборлівасць пры выяўленні пакаранняў. Ведаецца, пад час пасяджэння таго ці іншага раённага выканаўчага камітэта даводзіцца чуць, колькі кватэр п'яніц адключылі ад святла, газу, вады. Але пры гэтым ігнаруюцца тое, што ў тых жа кватэрах жывуць дзеці, непаўналетнія. А нашы чыноўнікі часам гэтага не ўлічваюць. Увогуле п'янства – гэта праблема для ўсёй постсавецкай прасторы. Пры спробах вырашыць яе мы часам самі сябе заганяем у кола нейкіх парадаксальных рашэнняў. Калі нашы прадпрыемствы выраб-

ляюць гарэлку, значыць яе трэба прадаваць. Чым больш прададзім, тым больш рэнтабельным будзе прадпрыемства. Праблема не ў гэтым, а ў тым, як п'юць алкагольныя напоі. Вось менавіта што трэба выходзіць – культуру піцця, а не змагацца з самім піццём. У простых людзей грошай, ды і звычайно піць у рэстаранах, кафэ няма. Дома часам няёмка, перашкаджае тая ж сям'я. Куды ён пойдзе? У падваротню! Вось вам і пачатак парушэння грамадскага парадку. Мы не маем права патрабаваць ад насельніцтва не піць, бо дзяржаўныя прадпрыемствы вырабляюць гарэлку, іншыя спіртазмяшчальныя напоі. Я за тое, каб медыцынскія выцвярэзнікі перадаць медыцыне. Але супраць гэтага выступаюць самі медыкі. Хто хоча важдасца з п'янымі? Але ў мяне ўзнікае пытанне: чаму нарколагі – гэта ўрачы, а выцвярэзнікі і ЛПП адносяцца да МУС? Міліцыя павінна забяспечыць толькі дастаўку і ахову гэтых пацыентаў. Урэшце, венырычныя хворыя знаходзяцца ў нас у падпарадкаванні медыцыны, а чаму з алкаголікамі інакш? Што ў нас лічыцца барацьбой з п'янствам? Забраць у выцвярэзнік, даць штраф, прывесці ў прытомнасць? А дзе прафілактыка, выяўленне, лячэнне? Вылечыць чалавека дубінкай немагчыма! Галоўнай мэтай барацьбы з п'янствам павінна быць вяртанне чалавека ў грамадства.

– **Мікалай Іванавіч, пад час нашай размовы Вы некалькі разоў узгадвалі змяненне адносін з краінамі Захаду, гаварылі, што цяпер сапраўды пачаўся дыялог на новым, больш добразычлівым узроўні. На Вашу думку, што гэтаму паспрыяла?**

– Змяніўся палітычны клімат вакол Беларусі. У Еўропе з'явілася новае пакаленне палітыкаў, якія не мысляць заскарузлымі катэгорыямі і шаблонамі. Ды і тыя, хто выстаўляў нам мінулыя патрабаванні, аналізавалі сітуацыю і маглі пераканацца, што мова ўльгыматуму – гэта не тая мова, якую можна выкарыстоўваць у адносінах да Беларусі, увогуле ў сучасным цывілізаваным свеце. Палітыка жорсткага націску на Беларусь правалілася. Адкрываецца новая старонка нашых адносін.

Гутарку вёў Вадзім ГПІН ■

Ва ўсіх 12 сельсаветах Пастаўскага раёна наладзілі «вета» на продаж алкагольных напояў горкім п'яніцам